

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **E. Y.**, zast. JUDr. Ladislavem Eretem, advokátem se sídlem Praha 4, Voráčovská 14, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 5. 2005, č. j. 60 Az 183/2004 - 17, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupci stěžovatelky, JUDr. Ladislavu Eretovi, advokátu, se sídlem Praha 4, Voráčovská 14, **s e s t a n o v í** ve výši 2558,50 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 5. 10. 2004, č. j. OAM-2857/VL-10-05-2004, rozhodl žalovaný tak, že žádost o udělení azylu se zamítá jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že žalobkyně (dále „stěžovatelka“) neuvedla žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že byla ve své vlasti pronásledována za uplatňování politických práv a svobod a neuvedla žádnou konkrétní obavu v případě návratu do vlasti, kterou by bylo možno považovat za odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Důvodem žádosti stěžovatelky o udělení azylu byla její obava z výhrůžek soukromých osob a snaha o legalizování jejího pobytu v České republice. Podle žalovaného

tyto skutečnosti nelze považovat za pronásledování stěžovatelky ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, protože nebyly motivovány její rasou, náboženským vyznáním, příslušností k určité sociální skupině nebo zastáváním určitých politických názorů. Podle odůvodnění rozhodnutí žalovaný neposuzoval důvody pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 odst. 1 a 2 zákona o azylu, jestliže posoudil žádost žalobkyně jako zjevně nedůvodnou podle § 16 zákona o azylu a z tohoto důvodu ani nehodnotil překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Žalobkyně napadla citované rozhodnutí včas podanou žalobou, ve které namítala, že s rozhodnutím žalovaného nesouhlasí, jestliže její žádost o udělení azylu posoudil jako zjevně nedůvodnou, čímž porušil § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 46, § 47 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“), a § 12 zákona o azylu. Žalobkyně navrhla zrušení rozhodnutí žalovaného a vrácení věci správnímu orgánu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 5. 10. 2004, č. j. 60 Az 183/2004 - 17, žalobu proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl, když konstatoval, že skutečnosti uváděné stěžovatelkou jednoznačně svědčí o tom, že neopustila vlast z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod nebo z důvodu odůvodněného strachu z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, nebo politického přesvědčení. Stěžovatelka uvedla jako jediný důvod skutečnost, že vlast opustila, protože byla obviněna zaměstnavatelem, že vydávala náhradní díly na falešné výdejky, čímž měla způsobit škodu 32000 USD. Krajský soud se plně ztotožnil se závěrem správního orgánu, že stěžovatelka neuvedla ve správním řízení žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu a jí uváděné důvody nelze podřadit pod zákonné důvody pro udělení azylu. Stěžovatelce v případě návratu do vlasti nehrozí pronásledování za uplatňování politických práv a svobod a stěžovatelka ani netvrdila, že má strach z pronásledování z výše uvedených důvodů. Důvody uváděné v žalobě pouze odkazují na skutečnosti, které žalobkyně uvedla v rámci správního řízení o udělení azylu a stěžovatelka nezpochybňovala skutková zjištění, na základě kterých žalovaný své rozhodnutí vydal. U stěžovatelky šlo výhradně o problémy se soukromými osobami, které byly vyvolány snahou obohatit se na její účet. Stěžovatelka se ani neobrátila o pomoc na kompetentní orgány ve vlasti. Nebyla pronásledována veřejnou mocí ani nebylo prokázáno, že veřejná moc na Ukrajině nebyla schopna nebo ochotna ji ochranu před nezákonným jednáním soukromých osob poskytnout.

Krajský soud dále konstatoval, že vzhledem k tomu, že žalovaný zamítl žádost žalobkyně jako zjevně nedůvodnou, vyčerpал celý předmět řízení o této žádosti. Ze znění § 14 zákona o azylu vyplývá, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a rozhodování o něm se děje v rovině volné úvahy správního orgánu. Soud dále uvedl, že správní orgán si před vydáním rozhodnutí o žádosti o udělení azylu opatřil potřebné podklady a spolehlivě zjistil skutkový stav, umožnil stěžovatelce před vydáním rozhodnutí seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí a navrhopvat doplnění dokazování. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán podrobně uvedl, z jakých skutečností vycházel a podle kterých právních předpisů rozhodoval. Rozhodnutí žalovaného správního orgánu má náležitosti stanovené v § 47 správního řádu a bylo vydáno oprávněnou osobou. Soud uzavřel, že zamítl žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s., protože neshledal rozhodnutí žalovaného nezákonným.

Proti tomuto rozsudku stěžovatelka včas podala kasační stížnost, v níž vyslovila s rozsudkem nesouhlas. Uvedla, že při projednávání její žádosti o azyl došlo k pochybení

správního orgánu a že rozhodnutí správního orgánu napadá v celém rozsahu. Správnímu orgánu vytýká, že nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, nesprávně posoudil žádost o azyl, neopatřil si úplné důkazy, že jeho rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů a že svým postupem porušil § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu. Stěžovatelka dále uvedla, že v zemi svého původu má problémy s bývalým zaměstnavatelem, který ji vydírá a požaduje peníze. Tvrdí, že se před svým útekem ocitla v situaci, kterou popisuje čl. 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, a odkazuje též na čl. 43 Příručky. Stěžovatelka současně navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozhodnutí a aby vydal rozsudek, jímž se zrušuje rozsudek napadený kasační stížností a věc se vrací krajskému soudu k dalšímu řízení. Doplnění kasační stížnosti učiněné prostřednictvím ustanoveného zástupce přineslo s ohledem na rozsah kasační stížnosti zpřesnění, že kasační stížnost je podána z důvodu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a že jsou napadeny výroky I. a II. shora označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě. V doplnění kasační stížnosti dále bylo uvedeno, že správní orgán porušil ustanovení § 14 zákona o azylu, resp. že je zcela opomenul. Tento nedostatek podle stěžovatelky nezhojil ani krajský soud, neboť se plně ztotožnil s názorem správního orgánu.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti správní orgán odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatelka učinila během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Soud neshledal v závěrech a postupu správního orgánu nezákonnost. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a pro nedůvodnost nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikováno nesprávné právní pravidlo, popř. je sice aplikováno správné právní pravidlo, ale je nesprávně interpretováno.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka podala dne 22. 9. 2004 žádost o udělení azylu, v níž uvedla, že do května 2004 na Ukrajině pracovala v autosalonu jako skladnice. Pracovníkům autosalonu vydávala náhradní díly. V květnu 2004 ji vedoucí autosalonu obvinil, že podepisovala falešné výdejky a že musí uhradit vzniklé ztráty, a požadoval po ní 32000 USD. Proti obvinění se nebránila a neobrátila se na policii ani tehdy, když jí zaměstnavatel vyhrožoval zabitím. Když začal vyhrožovat i její matce, rozhodla se z Ukrajiny odjet do České republiky. Zde žije od června 2004. Zde jí však bylo uděleno správní vyhoštění a proto poté požádala o azyl. Ve vlastnoručně psaném prohlášení tyto skutečnosti potvrdila. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR stěžovatelka upřesnila, že na policii se neobrátila, protože ta mohla být podplacena a pak by ji začala pronásledovat s tím, že sama stěžovatelka ukradla zboží ze skladu. Jednání jejího zaměstnavatele bylo podle stěžovatelky motivováno snahou vydělat si na její úkor peníze. Do České republiky přicestovala na šestidenní turistické vízum, v Praze byla okradena mužem z Ruska o zavazadlo, ve kterém měla 52000 Kč, 1000 EUR a 400 USD. Přivolaná policie se zajímala jen o její doklady, bylo jí uděleno správní vyhoštění a proto se obrátila na azylové zařízení a požádala o azyl. Stěžovatelka dále uvedla, že ve vlasti neměla problémy se státními orgány, ale návratu do vlasti se obává kvůli jednání bývalého zaměstnavatele. Ve vlasti se jí nelíbí, líbí se jí v České republice, chce zde studovat a pracovat. Jiné důvody, pro které opustila Ukrajinu a žádá o azyl v České republice, neuvedla.

Podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 citovaného zákona. Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Na základě zjištěného skutkového stavu věci Nejvyšší správní soud konstatuje, že Krajský soud v Ostravě řádně přezkoumal rozhodnutí žalovaného v rámci stěžovatelkou uplatněných žalobních námitek a své závěry vyčerpávajícím způsobem odůvodnil. I Nejvyšší správní soud má za prokázané, že stěžovatelčiny důvody, pro které žádá o azyl na území ČR, nelze podřadit pod taxativní výčet důvodů uvedených v ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu a skutečnosti sdělované stěžovatelkou plně ospravedlňovaly postup podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Jak již bylo vícekrát judikováno zdejším soudem, žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou pouze potíže se soukromými osobami v domovském státě, je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná. Ohrožení žadatelů o azyl, které vyplývá z možné násilné činnosti soukromých osob, není relevantním důvodem pro udělení azylu, neboť není pronásledováním ve smyslu § 12 zákona o azylu. Za pronásledování by mohlo být v souvislostech tvrzených stěžovatelem pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před prokázaným ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý

z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Nelze připustit, aby byl azyl přiznáván z důvodů kriminální činnosti soukromých osob, s jejímiž projevy se lze setkat i v zemích s vyspělým demokratickým zřízením. Pokud by to bylo připuštěno, institut azylu jako výjimečného prostředku ochrany osob, jimž je upírána ochrana státem původu, by šel nad rámec účelu, pro který Česká republika zákon tohoto typu přijala.

Ke zjišťování skutkového stavu věci lze obecně konstatovat, že zásada tzv. materiální pravdy (někdy též nazývána zásadou zjišťování stavu věci) má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. V případě, že žadatel uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativně vymezené důvody pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, je na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou měrou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Elementární roli při zjišťování skutkového stavu věci hrají zprávy o stavu dodržování lidských práv v zemi původu žadatele. Je-li zřejmé, že se jedná o bezpečnou zemi původu, v níž je z hlediska standardů předpokládaných zákonem o azylu zabezpečena řádná a fungující ochrana občanů před nežádoucími ingerencemi státu do jejich základních práv a svobod, pak lze důvodně předpokládat, že v takové zemi sice může docházet k jednotlivým excesům, nicméně lze se prostřednictvím správních, soudních či jiných orgánů domáhat nápravy proti nezákonnému zásahu. Takový závěr však nelze učinit v případě, že se jedná o zemi, ve které se státní orgány opakovaně dopouští závažných porušení lidských práv. Má-li správní orgán za to, že stěžovatel, který přichází ze země s nedostatečnou ochranou lidských práv, nevypovídá pravdivě o důvodech, které ho vedly k opuštění jeho země původu a podání žádosti o azyl v ČR, musí své pochybnosti hodnověrně objasnit a prokázat. Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo nebo mohlo dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl (obdobně např. rozsudek NSS ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89). V souvislosti s uvedeným Nejvyšší správní soud konstatuje, že Ukrajinu lze považovat za bezpečnou zemi původu, jakkoli jednotlivé excesy nelze vyloučit. Bylo tedy na stěžovatelce, aby svá tvrzení přesvědčivým způsobem prokázala, což stěžovatelka v řízení neučinila. Ostatně nutno připomenout, že pronásledování ve smyslu zákona o azylu vůbec netvrdila a nemůže rovněž doložit oprávněnost své úvahy, že policie by jí s problémy, které měla se svým bývalým zaměstnavatelem nepomohla, když se na tento orgán vůbec neobrátila.

Nejvyšší správní soud je dále toho názoru, že stěžovatelčin odkaz na články Příručky postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků je zcela obecný a bez uvedení souvislosti k případu stěžovatelky. Lze jistě souhlasit, že kumulativní působení různých opatření, která sama o sobě neznamenají pronásledování, ale jsou spojena s dalšími zápornými faktory, je třeba posuzovat jako relevantní důvod k udělení azylu. Takový souběh však v posuzovaném případě ze spisu nevyplývá a nebyl ani stěžovatelem prokázán.

Nejvyšší správní soud nemůže souhlasit se stěžovatelčinou námitkou, že krajský soud ve svém rozhodnutí pominul ustanovení § 14 zákona o azylu. Jak vyplývá z rekapitulační části tohoto rozsudku, krajský soud se touto otázkou zabýval a správně vyložil, proč výrok o neudělení azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu nemusel být v rozhodnutí žalovaného obsažen. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že posuzování podmínek pro udělení

azyly z tzv. humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu spadá do diskreční pravomoci žalovaného a jeho smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55). S ohledem na skutečnosti, které stěžovatel uvedl v průběhu správního řízení, je zřejmé, že žalovaný vyhodnotil podmínky v souladu s hledisky, které je oprávněn Nejvyšší správní soud při přezkumu zohledňovat.

K žádosti stěžovatelky, aby byl ve věci ustanoven tlumočník, Nejvyšší správní soud sděluje, že v dané věci vycházel na základě § 64 s. ř. s. z ustanovení § 18 odst. 2 občanského soudního řádu, podle kterého účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. V průběhu řízení však taková potřeba najevo nevzešla. Stěžovatelka podala kasační stížnost v češtině a dokázala na výzvy a poučení krajského i Nejvyššího správního soudu včas a řádně zareagovat. Za nerozhodné přitom soud považuje, zda tak činila stěžovatelka osobně nebo prostřednictvím advokáta. Otázka ustanovení tlumočníka by se tak nepochybně stala aktuální až v případě ústního jednání, které však zdejší soud s ohledem na ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s. nenařídil. O žádosti stěžovatelky, aby byla osvobozena od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud samostatně vůbec nerozhodoval, neboť podle § 11 odst. 2 písm. ch) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, jsou cizinci v řízení o přiznání statutu uprchlíka (tj. o přiznání azylu) od soudních poplatků osvobozeni.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupci stěžovatelky, JUDr. Ladislavu Eretovi, advokátu se sídlem Praha 4, Voráčovská 14, který byl ustanoven stěžovatelce k její žádosti usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2005, č. j. 60 Az 183/2004 - 34, byla stanovena za dva úkony právní služby po 1000 Kč [porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, podání soudu týkající se věci samé spočívající v doplnění kasační stížnosti – § 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], k čemuž byla přičtena paušální částka jako náhrada hotových výdajů ve výši 2 x 75 Kč podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. se tato částka na základě žádosti ustanoveného zástupce doložené kopií osvědčení o registraci k dani zvyšuje o 19% sazbu daně z přidané hodnoty, v konečném

výsledku tedy 2558,50 Kč. Uvedená částka bude zástupci stěžovatelky vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. září 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu